

Uit oude strafdossiers zijn meer gegevens te putten dan uit oude gezinsvoogdijdocumenten, hoewel het omgekeerde te verwachten zou zijn. Immers, gezinsvoogden moesten toen maandelijks aan de kinderrechtter rapporteren (nu eenmaal per kwartaal), zodat men verwachten kon uit het dossier een beeld te kunnen vormen over het verloop der ondertoezichtstelling. Dit is niet het geval. Allereerst stellen de notulen van de vergaderingen van de Voogdijraad teleur. Men zou denken, dat enige discussie vooraf zou gaan aan het rekwestreren tot een nieuwe maatregel, waarmee men nog geen ervaring had. Er staat niet anders te lezen dan: 'met algemeene stemmen werd besloten tot het indienen van een verzoek tot ondertoezichtstelling' en 'Mej. X of Mr. Y vertegenwoordigde de Raad ter terechtzitting van den kinderrechtter'.

Ook de notulen van de bestuursvergaderingen van Pro Juventute maken ons niet wijzer. Het hoofdthema was steeds: verbetering van salarissen en pensioenvoorziening der ambtenaren voor de Kinderwetten. De rapporten van de gezinsvoogden in het kinderrechtterdossier zijn uiterst summier; enkele regels met: 'pupil is oppassend' of 'hij is weer eens ondeugend geweest, maar heeft nu beterschap beloofd'. Wel blijkt er uit, dat er een vrij intensief contact was en ook geregeld met de kinderrechtter. Maar hoe het nu in de gezinnen toeging leest men niet.

De strafdossiers hebben het voordeel, dat het proces-verbaal van de politie in elk geval een nauwkeurig relaas bevat van de gepleegde feiten. De voorlichtingsrapporten van Pro Juventute lichten ons in over aard en samenstelling van gezin, school of werk en over de buurt. Dan bevat het dossier soms ook nog een observatierapport, dat een kijk geeft op de persoonlijkheid van de verdachte en ook op wat men toen relevant achtte om te vermelden.

Wat vooral opvalt bij het doorlezen van de oude dossiers is de typische armoede-criminaliteit, die we nu nauwelijks meer kennen: grote gezinnen, slecht behuisd, onvoldoende inkomen. Dit zijn factoren die cumulatief werken. Degenen, die zich de oude binnenstad van Rotterdam nog herinneren, weten hoeveel éénkamerwoningen er waren in nauwe stegen, waar geen zonlicht doordrong²⁾. Als in zo'n huisje zes à twaalf kinderen moeten worden opgevoed door moeders, die nauwelijks kunnen rondkomen van het weekgeld, dat de man thuis brengt en er soms zelf nog moeten bijwerken, dan is het begrijpelijk, dat er van voeden, laat staan op-